

Kukurydza oczami botanika

Autor: dr inż. Piotr Kuc

Data: 15 grudnia 2015

Mówiąc o zbożach, najczęściej mamy na myśli żyto, pszenicę, jęczmień czy pszenżyto, a dopiero na samym końcu kukurydzę. Można też spotkać określenie „tradycyjne zboża”, czyli te zbierane w czasie lata. Dlaczego dla wielu kukurydza nie jest „pełnoprawnym” zbożem?

Kukurydza należy do kladu (dawniej klasy) jednoliściennych, rzędu wiechlinowców, rodziny wiechlinowatych. Dokładnie tak samo jak pszenica czy żyto. Od tych gatunków różni się wymaganiami termicznymi; kukurydza jest w dodatku rośliną jednoroczną, jarą, mimo ogromnych możliwości inżynierii genetycznej **raczej nigdy nie pojawi się forma ozima**. Cechą charakterystyczną kukurydzy jest ponadto **rozdzielność i jednopienność**. Oznacza to, że oddzielnie wytwarzane są kwiaty męskie w postaci wiechy i żeńskie – kolby, ale w obrębie jednej rośliny. Gdyby kukurydza była rośliną dwupienną jedno osobniki miałyby tylko kolbę, a inne – tylko wiechę. Zapylenie odbywa się przy pomocy wiatru. Charakterystyczne włosy na szczycie kolby, tzw. miotełka, to znamiona słupków. Owocem, podobnie jak u innych zbóż, jest ziarniak.

Liście kukurydzy mają kształt typowy dla zbóż – lancetowaty, ale ich długość dochodząca do

1,5 m jest niespotykana.

Charakterystyczną cechą kukurydzy są **korzenie przybyszowe**, wyrastające kilka centymetrów nad powierzchnią gleby, pełnią głównie funkcję podpierającą, określa się je mianem „wspierających” lub „powietrznych”. Dzięki ich występowaniu, mimo znacznej wysokości roślin, w zasadzie nie ma problemów z wyleganiem, które nęka inne gatunki zbóż. **Pozornie typowa dla traw** jest budowa łodygi, składa się ona z międzywęźli i węzłów, z których wyrastają liście. Jednak **obecność tkanki miękiszowej** i rozmiary są wyjątkowe.

Adekwatny do rozmiarów części nadziemnej jest **system korzeniowy**. Można go określić jako wiązkowy, chociaż jego budowa jest dosyć skomplikowana. Pierwsze skupisko korzeni znajduje się blisko powierzchni roli, kolejne – na głębokości 60–70 cm, jeśli rośliny rosną na średniozwięzłych glebach. W poszukiwaniu wody i składników pokarmowych korzenie sięgają do 2 m w głąb profilu.

Wizytówką kukurydzy są jej liście. (fot. AgroFoto.pl, użytkownik: Pablo77)

Wizytówką kukurydzy są natomiast jej **liście**. Ich wielkość oraz kąt ustawienia względem łodygi zależą od odmiany. Na liściach obserwujemy różnego rodzaju zmiany świadczące o niedobrze składników, chorobach, czy żerowaniu szkodników. Kształt mają typowy dla zbóż – lancetowaty, ale ich **długość dochodząca do 1,5 m** jest niespotykana. Duża odporność mechaniczna liści kukurydzy wynika z gęstego unerwienia biegnącego wzdłuż, jak i w poprzek blaszki. Również kolba chroniona jest przez liście określane mianem **koszulki**.

Ziarniaki najczęściej mają kolor kremowo-żółty. (fot. AgroFoto.pl, użytkownik: Wojtas974)

Ziarniaki najczęściej mają kolor kremowo-żółty, ale są odmiany (np. Glass Gem), których kolba zawiera ziarniaki **we wszystkich kolorach tęczy**, uprawia się je w celach ozdobnych – kolorowa kolba wisząca przy wejściu może zaimponować gościom.